

اطلاع‌رسانی قیمت به مصرف‌کنندگان از دیگر اقدامات این وزارتخانه در حوزه تنظیم بازار محسوب می‌گردد.

۸-۱-۱- عملکرد سازمان حمایت مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان

حمایت هدفمند از تولیدات داخلی و رضایت‌مندی مصرف‌کنندگان، بررسی مشکلات صنایع و واحدهای تولیدی، بازرسی و نظارت مستمر بر بازار، کشف و جمع‌آوری کالاهای قاچاق، رصد، بررسی و اخذ قیمت کالاها و خدمات، برنامه‌ریزی و اجرای طرح‌های نظارتی (ویژه ماه مبارک رمضان، بازگشایی مدارس، نوروز و ...)، پیش‌بینی و مدیریت بحران‌های احتمالی در حوزه کالاها و خدمات و نظارت پیشگیرانه بر تامین و توزیع از جمله اقدامات سازمان حمایت مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان در سال ۱۳۹۶ به‌شمار می‌رود.

جدول ۸-۱- عملکرد سازمان حمایت مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان در بازرسی و کنترل واحدهای صنفی

درصد تغییر	سال		بازرسی (میلیون فقره)
	۱۳۹۶	▲ ۱۳۹۵	
-۱۳/۰	۳/۶	۴/۱	پرونده‌های متشکله (هزار فقره)
-۲۲/۱	۲۰۴	۲۶۲	تخلفات کشف شده (هزار فقره)
-۲۱/۴	۲۶۰	۳۳۱	رسیدگی به شکایات مردمی (هزار فقره)
۱۰/۱	۱۷۸	۱۶۲	

ماخذ: وزارت صنعت، معدن و تجارت

در سال ۱۳۹۶، تعداد بازرسی‌های انجام شده از واحدهای صنفی توسط بازرسان این سازمان ۳/۶ میلیون فقره

براساس آمار مقدماتی حساب‌های ملی، در سال ۱۳۹۶ ارزش افزوده بخش بازرگانی داخلی به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۹۰ نسبت به سال قبل از آن معادل ۶/۲ درصد افزایش یافت. در این سال ارزش افزوده بخش بازرگانی داخلی به قیمت‌های جاری ۱۸۹۹/۵ هزار میلیارد ریال بود که نسبت به سال قبل از آن به میزان ۱۴/۹ درصد افزایش نشان می‌دهد.

در سال مورد بررسی، سهم ارزش افزوده بخش بازرگانی داخلی از تولید ناخالص داخلی معادل ۱۲/۸ درصد بود که در مقایسه با سال قبل از آن ۰/۲ واحد درصد کاهش نشان می‌دهد.

۸-۱-۱- اقدامات دولت جهت تنظیم بازار داخلی و تامین کالاهای اساسی

در سال ۱۳۹۶، دولت با ساماندهی توزیع محصولات داخلی، تامین ذخایر کالاهای اساسی و ضروری مورد نیاز جامعه و نظارت بر قیمت‌ها، نسبت به تامین کسری کالاها و تنظیم بازار اقدام نمود. علاوه بر این، وزارت صنعت، معدن و تجارت در راستای انتقال منافع حاصل از هزینه‌های توزیع به مصرف‌کنندگان نهایی، از طریق توسعه فروشگاه‌های زنجیره‌ای و همچنین اختیار پایین آوردن قیمت بدون الزام اخذ مجوز در زمان افزایش قیمت‌ها، گام‌های موثری در کنترل قیمت‌ها و تنظیم بازار برداشت. اجرای گسترده‌تر طرح جامع مبارزه با قاچاق، افزایش کمی و کیفی تجارت الکترونیک و اصلاح ضوابط

فصل ۸ بازرگانی داخلی

گوشت قرمز نیز در سال ۱۳۹۶ با ۱۲۳/۶ درصد رشد به ۶/۳ هزار تن رسید.

۸-۲- سرمایه‌گذاری دولت

در سال ۱۳۹۶، اعتبارات مصوب تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی برای امور بازرگانی داخلی ذیل برنامه تنظیم بازار داخلی و سایر به میزان ۱۷۱۵/۲ میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم مصوب سال قبل از آن حدود ۵۹/۳ درصد افزایش یافت.

در این سال اعتبارات پرداختی بابت برنامه تنظیم بازار داخلی ۱۴/۴ درصد نسبت به عملکرد سال ۱۳۹۵ افزایش یافت و به ۵۸۱/۰ میلیارد ریال رسید. میزان تحقق اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی در برنامه مزبور حدود ۳۹/۶ درصد ارقام مصوب بود.

بود که نسبت به سال قبل از آن به میزان ۱۳/۰ درصد کاهش نشان می‌دهد. در این سال تعداد پرونده‌های تشکیل شده برای واحدهای صنفی متخلف ۲۰۴ هزار فقره بود که نسبت به سال ۱۳۹۵ به میزان ۲۲/۱ درصد کاهش نشان می‌دهد. تعداد تخلفات کشف شده از واحدهای صنفی متخلف نیز با ۲۱/۴ درصد کاهش به ۲۶۰ هزار فقره رسید. همچنین، تعداد شکایات مردمی رسیدگی شده توسط این سازمان در سال ۱۳۹۶ نسبت به سال قبل از آن با ۱۰/۱ درصد افزایش مواجه بود.

۸-۱-۲- واردات و موجودی انبار گوشت قرمز

براساس آمار شرکت پشتیبانی امور دام کشور، موجودی انبار گوشت قرمز در پایان سال ۱۳۹۶ با ۸/۹ درصد افزایش در مقایسه با سال قبل از آن به حدود ۳/۰ هزار تن رسید. واردات

جدول ۸-۲- اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی در فصل بازرگانی داخلی

(میلیارد ریال)

ارقام مصوب		عملکرد		درصد تحقق		سهم(درصد)	
۱۳۹۶	۱۳۹۵	۱۳۹۶	۱۳۹۵	۱۳۹۶	۱۳۹۵	۱۳۹۶	۱۳۹۵
۷۷۶/۹	۱۴۶۶/۴	۵۰۷/۷	۵۸۱/۰	۶۵/۳	۳۹/۶	۶۲/۹	۸۳/۷
۳۰۰/۰	۲۴۸/۸	۳۰۰/۰	۱۱۳/۵	۱۰۰/۰	۴۵/۶	۳۷/۱	۱۶/۳
۱۰۷۶/۹	۱۷۱۵/۲	۸۰۷/۷	۶۹۴/۴	۷۵/۰	۴۰/۵	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰

برنامه تنظیم بازار داخلی(۱)

سایر(۲)

جمع کل

ماخذ: وزارت امور اقتصادی و دارایی، خزانه‌داری کل کشور

۱- شامل برنامه تجهیز، بازسازی و نگهداری تاسیسات ذخیره گندم، تعمیر و تامین تجهیزات و ماشین‌آلات و همچنین برنامه کمک‌های فنی و اعتباری به منظور نگهداری و فرآوری محصولات کشاورزی، احداث تاسیسات نگهداری گندم و بهسازی نانویی‌ها و تولید مواد اولیه فرش دستباف و ایجاد مجتمع‌های قالی‌بافی می‌باشد.

۲- رقم «سایر» در سال ۱۳۹۵ مربوط به برنامه ساماندهی، تولید و بازاریابی برگ سبز چای و در سال ۱۳۹۶ مربوط به برنامه تحقیق و بازرسی رویه‌های ضد رقابتی و رسیدگی به شکایات می‌باشد.

۸-۳- تسهیلات بانکی

۱۳۹۵ به ۱۰/۶ هزار میلیارد ریال رسید. در سال مورد بررسی، سهم بخش بازرگانی داخلی از مانده خالص تسهیلات اعطایی نظام بانکی به بخش «بازرگانی، خدمات و متفرقه» و کل بخش‌های اقتصادی به ترتیب ۱۷/۱ و ۶/۷ درصد بود.

بررسی عملکرد بانک‌ها و موسسات اعتباری در سال ۱۳۹۶ نشان می‌دهد همانند سال‌های قبل، بیشترین سهم از مانده خالص تسهیلات اعطایی در بخش بازرگانی (۹۸/۵ درصد) متعلق به بخش غیر دولتی بازرگانی داخلی بود.

در پایان سال ۱۳۹۶، مانده خالص تسهیلات اعطایی بانک‌ها و موسسات اعتباری به بخش بازرگانی داخلی با ۱۴/۵ درصد افزایش نسبت به سال قبل از آن به ۷۳۰/۰ هزار میلیارد ریال رسید. در این میان، مانده خالص تسهیلات اعطایی به بخش غیر دولتی بازرگانی داخلی با ۱۶/۰ درصد رشد نسبت به سال قبل از آن به ۷۱۹/۳ هزار میلیارد ریال و مانده خالص تسهیلات اعطایی به بخش دولتی با ۳۸/۸ درصد کاهش نسبت به سال

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۹۶

جدول ۸-۳- مانده خالص تسهیلات اعطایی بانک‌ها و موسسات اعتباری به بخش بازرگانی داخلی (۱)

سهام (درصد)	درصد تغییر		سال		
	۱۳۹۵	۱۳۹۶	۱۳۹۴	۱۳۹۵	۱۳۹۶
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۴/۵	۷۳۰/۰	۶۲۷/۵	۵۳۶/۸
۹۸/۵	۹۷/۳	۱۶/۰	۷۱۹/۳	۶۲۰/۱	۵۲۶/۹
۱/۵	۲/۷	-۳۸/۸	۱۰/۶	۱۷/۴	۹/۹
					بخش غیردولتی
					بخش دولتی

۱- مانده خالص تسهیلات اعطایی، پس از کسر مانده بدهی مشتریان و تسهیلات اعطایی در کلیه سرفصل‌های مربوط به مابه‌التفاوت نرخ ارز، سود سال‌های آینده، سود و کارمزد سال‌های آینده، وجوه دریافتی مضاربه، حساب مشترک مشارکت مدنی (سهم بانک)، سود معوق و سود و کارمزد معوق، به دست آمده است. در ضمن، مانده تسهیلات اعطایی شامل عقود مشارکت حقوقی و سرمایه‌گذاری مستقیم نیز می‌باشد.

۸-۴- معاملات بازرگانی

در کل کشور معادل ۱۵۷/۶ هزار فقره بود که در مقایسه با سال ۱۳۹۵ حدود ۳۲/۳ درصد افزایش نشان می‌دهد. تعداد پرونده‌های اجرایی تشکیل شده در استان تهران نیز ۲۰/۴ هزار فقره بود که نسبت به سال ۱۳۹۵ به میزان ۰/۵ درصد کاهش نشان می‌دهد.

در سال ۱۳۹۶، معادل ۴۷۶/۷ میلیارد ریال سفته و برات در شهر تهران به فروش رسید که در مقایسه با سال قبل از آن حدود ۷/۸ درصد افزایش نشان می‌دهد. در این سال میزان سفته و برات واخواست شده با ۱/۴ درصد افزایش نسبت به سال قبل از آن به ۲۲۴۳/۵ میلیارد ریال رسید^(۵).

۸-۵- شرکت‌های تعاونی

بررسی آخرین وضعیت شرکت‌های تعاونی فعال^(۶) در کشور نشان‌دهنده آن است که تا پایان سال ۱۳۹۶، از مجموع ۸۴/۸ هزار شرکت تعاونی فعال، تعداد ۷/۵ هزار شرکت با هدف فعالیت در زمینه تامین نیاز «تولیدکنندگان»، «مصرف‌کنندگان» و «صنوف خدماتی» فعال بودند^(۷) که نسبت به پایان سال ۱۳۹۵ حدود ۰/۹ درصد افزایش نشان می‌دهد. مجموع سرمایه ثبت شده شرکت‌های مذکور ۱۷/۴ هزار میلیارد ریال بود که نسبت به پایان سال ۱۳۹۵ معادل ۰/۳ درصد افزایش نشان می‌دهد. میزان

مجموع تعداد معاملات ثبت شده در دفترخانه‌های اسناد

رسمی کشور در سال ۱۳۹۶ حدود ۱۳/۸ میلیون فقره بود که نسبت به سال قبل از آن حدود ۶/۲ درصد افزایش داشت. حدود ۴۳/۶ درصد از معاملات مزبور متعلق به معاملات وکالت^(۱) بود که ۳/۸ درصد نسبت به سال ۱۳۹۵ افزایش نشان می‌دهد. تعداد معاملات بیع^(۲) و رهنی^(۳) ثبت شده نیز به ترتیب ۴/۹ درصد افزایش و ۰/۲ درصد کاهش یافت. از مجموع معاملات مذکور، حدود ۲۷/۶ درصد در استان تهران صورت گرفت که نسبت به سال ۱۳۹۵ به میزان ۷/۵ درصد افزایش نشان می‌دهد.

جدول ۸-۴- وضعیت معاملات ثبت شده در دفاتر

(تعداد: هزار فقره) اسناد رسمی کل کشور

درصد تغییر	سال	
	۱۳۹۶	۱۳۹۵
۶/۲	۱۳۷۵۹/۵	۱۲۹۵۸/۱
		جمع معاملات
۴/۹	۳۹۴۱/۵	۳۷۵۶/۶
		بیع
۳/۸	۵۹۹۵/۶	۵۷۷۶/۳
		وکالت
-۰/۲	۵۸۱/۳	۵۸۲/۵
		رهنی
۱۴/۰	۳۲۴۱/۱	۲۸۴۲/۸
		سایر ^(۱)
۳۲/۳	۱۵۷/۶	۱۱۹/۱
		پرونده‌های اجرایی

ماخذ: سازمان ثبت اسناد و املاک کشور

۱- شامل معاملات صلح، اجاره، تقسیم‌نامه، اقاله، اقرارنامه، تعهدنامه، رضایت‌نامه و سایر می‌باشد.

در سال مورد بررسی، تعداد پرونده‌های اجرایی^(۴) تشکیل

شده در خصوص عدم انجام تعهدات مربوط به معاملات ثبت شده

۵- ارزش سفته و برات فروش رفته براساس نیم در هزار (فی یا بهای سفته) و ارزش سفته و برات واخواست شده برحسب مبلغ اسمی مندرج در هر برگ (میزان تعهد مالی آن) می‌باشد.

۶- در پایان سال مورد بررسی، از مجموع ۲۱۱/۷ هزار شرکت تعاونی ثبت شده در کشور، ۸۴/۸ هزار شرکت فعال بوده و بقیه در وضعیت در دست اجرا (۳۳/۰ هزار شرکت) و غیر فعال (۵۰/۲ هزار شرکت) بوده است.

۷- سایر رشته فعالیت‌های شرکت‌های تعاونی عبارتند از: اعتبار، چندمنظوره، خدمات، صنعت، معدن، عمران، فرش دستباف، کشاورزی، مسکن و حمل و نقل.

۱- سرفصل وکالت شامل ارقام فروش املاک، فروش خودرو و سایر می‌باشد.

۲- سرفصل بیع شامل معاملات قطعی و معاملات با حق استرداد می‌باشد.

۳- تعداد اسناد مشارکت مدنی بانک‌ها و اسناد فروش اقساطی تحت عنوان رهنی گزارش شده است.

۴- پرونده‌ای است که به علت تخلف از انجام تعهدات به استناد اسناد رسمی در اداره ثبت تشکیل می‌شود.

فصل ۸ بازرگانی داخلی

اشتغال‌زایی مثبت شده توسط این شرکت‌ها نیز ۲۷۲ هزار نفر بود که در مقایسه با پایان سال ۱۳۹۵ حدود ۰/۶ درصد افزایش نشان می‌دهد.

جدول ۸-۵- وضعیت شرکت‌های تعاونی فعال در حوزه بازرگانی داخلی

درصد تغییر	سال		تعداد شرکت	تأمین نیاز تولیدکنندگان
	۱۳۹۵	۱۳۹۶ ▲		
۰/۹	۱/۰	۷۴۵۶	۷۳۸۶	تأمین نیاز صنوف خدماتی
۳/۲	۲/۴	۱۸۰۹	۱۷۵۳	تأمین نیاز مصرف‌کنندگان
۰/۲	۰/۹	۴۷۱	۴۷۰	سرمایه (میلیارد ریال)
۰/۳	۰/۵	۵۱۷۶	۵۱۶۳	تأمین نیاز تولیدکنندگان
۰/۳	۰/۳	۱۷۴۲۳	۱۷۳۷۲	تأمین نیاز صنوف خدماتی
۱/۱	۰/۸	۳۱۸۲	۳۱۴۷	تأمین نیاز مصرف‌کنندگان
*	*	۳۷۰۶	۳۷۰۶	اشتغال (هزار نفر)
۰/۱	۰/۳	۱۰۵۳۵	۱۰۵۱۹	تأمین نیاز تولیدکنندگان
۰/۶	۰/۸	۲۷۲	۲۷۰	تأمین نیاز صنوف خدماتی
۴/۲	۴/۲	۳۴	۳۳	تأمین نیاز مصرف‌کنندگان
۰/۱	۰/۱	۶۱	۶۱	تعداد اعضا (هزار نفر)
۰/۱	۰/۴	۱۷۶	۱۷۶	تأمین نیاز تولیدکنندگان
۰/۱	۰/۲	۶۲۸۶	۶۲۷۸	تأمین نیاز صنوف خدماتی
۰/۸	۰/۵	۲۳۷	۲۳۵	تأمین نیاز مصرف‌کنندگان
۰/۰	۰/۱	۱۰۵	۱۰۵	تعداد واحدها
۰/۱	۰/۲	۵۹۴۴	۵۹۳۷	صنوف تولیدی

ماخذ: مرکز آمار و اطلاعات راهبردی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی

در پایان سال مورد بررسی، تعداد اعضای تعاونی‌های فعال با ۰/۱ درصد افزایش نسبت به پایان سال ۱۳۹۵ به ۶/۳ میلیون نفر رسید. در پایان سال مورد بررسی، بیشترین تعداد شرکت‌های فعال در حوزه بازرگانی داخلی مربوط به شرکت‌های تأمین نیاز مصرف‌کنندگان بود که سهمی حدود ۶۹/۴ درصد را به خود اختصاص داد.

۸-۶- وضعیت واحدهای صنفی

مطابق آمار مرکز امور اصناف و بازرگانان ایران، در پایان سال ۱۳۹۶ تعداد واحدهای صنفی دارای پروانه کسب در سراسر کشور ۲۵۳۴/۶ هزار واحد بود که نسبت به پایان سال ۱۳۹۵ حدود ۱/۳ درصد افزایش نشان می‌دهد. از این تعداد واحد صنفی، ۴۹/۱ درصد صنوف توزیعی، ۳۱/۵ درصد صنوف خدماتی و ۱۹/۴ درصد صنوف تولیدی بودند. در پایان سال مورد بررسی، تعداد واحدهای صنفی توزیعی و خدماتی نسبت به پایان سال قبل از آن به ترتیب ۱/۹ و ۱/۶ درصد افزایش و تعداد واحدهای صنفی تولیدی ۰/۶ درصد کاهش داشت.

جدول ۸-۶- تعداد واحدهای صنفی دارای پروانه کسب در کشور

(هزار واحد)

سهم (درصد)	درصد تغییر		پایان سال			کل واحدها
	۱۳۹۵	۱۳۹۶	۱۳۹۵	۱۳۹۶	۱۳۹۶	
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱/۳	۳/۲	۲۵۳۴/۶	۲۵۰۱/۵	۲۴۲۴/۹
۱۹/۴	۱۹/۸	-۰/۶	۱/۲	۴۹۲/۳	۴۹۵/۴	۴۸۹/۳
۴۹/۱	۴۸/۸	۱/۹	۴/۲	۱۲۴۴/۷	۱۲۲۱/۲	۱۱۷۲/۱
۳۱/۵	۳۱/۴	۱/۶	۲/۸	۷۹۷/۶	۷۸۴/۹	۷۶۳/۴

ماخذ: وزارت صنعت، معدن و تجارت، مرکز امور اصناف و بازرگانان ایران